

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№2

2026
fevral

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 278 sahifa.
2026-yil, fevral

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR BANKLARIDA RISK-MENEJMENTNING TASHKILIY MODELLARI.....	26
Madaminov Bekzod Allayarovich	
“HUDUDGAZTA’MINOT” AJ DA AMALGA OSHIRILGAN LOYIHALAR SAMARASI	32
Shukurillaev Jahongir Botir o’g’li	
HARBIY XIZMATCHI AYOLLARNING MAXSUS KIYIM SIFATIGA QO’YILADIGAN DASTLABKI TALABLARNI SHAKLLANTIRISH	37
Abduraxmanova N.D., Mirtolipova N.X., Nasirullayeva G.S.	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ПРОБЛЕМЫ НЕСПЕЦИФИЧЕСКОГО ЯЗВЕННОГО КОЛИТА У ДЕТЕЙ	42
Закирова Бахора Исламовна, Каримов Достон Рустам угли	
ОЦЕНКА ВОЗДЕЙСТВИЯ ФИСКАЛЬНЫХ И КРЕДИТНЫХ ИНСТРУМЕНТОВ НА РЫНКИ ВЫСОКОЛИКВИДНОЙ ПРОДУКЦИИ И ЕСТЕСТВЕННЫХ МОНОПОЛИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	48
Бекзод Умматов	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА.....	55
Вахидов Азизжон Саиджонович	
SUG’URTA FAOLIYATIDAGI MOLIVAVIY RISKLAR: BAHOLASH VA MINIMALLASHTIRISH STRATEGIYALARI	58
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
“ANDIJONDONMAHSULOT” AJ MISOLIDA XARAJATLARNING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBI: AMALIY TAHLIL VA TAKOMILLASHTIRISH TAVSIYALARI	62
Xayitboyeva Laylo Oybekovna	
XORIJIY MAMLAKATLARNING NORASMIY IQTISODIYOT DARAJASINI PASAYTIRISHDAGI TAJIRIBASI	66
Alimardonov G’ayratjon Nuraliyevich	
XO’JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA BARQARORLIK HISOBOTLARI AUDITINI SHAKLLANTIRISH	72
Xolikov Ravshan Anvar o’g’li	
PUL - KREDIT SIYOSATINING TRANSMISSION MEXANIZMINI RIVOJLANTIRISH	76
Obidova Zilola Ikromjon qizi	
HOMILADORLIK DAVRIDA AYOLLARDA UCHRAYDIGAN GESTOZLI KATARAL GINGIVITNI KOMPLEKS DAVOLASHNI OPTIMALLASHTIRISH	81
Nomurodova Farangiz Lazizovna	
AGRAR KORXONALARDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA INVESTITSIYA MEXANIZMLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA RIVOJLANTIRISH YO’NALISHLARI	87
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	
YOSHLAR TADBIRKORLIGI VA KICHIK BIZNES IQTISODIYOTINI TA’MINLASHDA INFRATUZILMALARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	92
Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI BAHOLASH METODOLOGIYASINING MAZMUNI VA TAMOIYILLARI	96
Mavrulov Ravshan Nematjonovich	

УПРАВЛЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫМИ КОММУНИКАЦИЯМИ В ПРОЕКТАХ	101
Носирова Гулираъно Абдулазиз кизи	
DAVLAT BUDJETI JARAYONIDA MONITORING VA MOLIVAVIY NAZORATNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	107
Yax'yayeva Dilfuza Bagdatovna	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
RAQAMLI MOLIYA TEXNOLOGIYALARI EVOLYUTSIYASINING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI VA YUZAGA KELISHI MUMKIN BO'LGAN XATARLAR TAHLILI	117
Ko'chimov Jahongir Shuxrat o'g'li	
GAZ VA GAZ KONDENSATINI YIG'ISH VA TAYYORLASH TIZIMLARI UCHUN ZAMONAVIY LOYIHALASH USULLARI TAHLILI	123
Abdirazakov Akmal Ibragimovich Namozov Og'abek Maxmud o'g'li	
AGILE PROJECT MANAGEMENT IN THE DIGITAL ERA: STRATEGIES, FRAMEWORKS, AND BEST PRACTICES FOR SUCCESS	128
Utkirova Maftuna Murodjon qizi	
O'ZBEKISTON EKSPORTYOR KORXONALARINING YANGI BOZORLARGA CHIQUISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH HOLATI VA MUAMMOLARI	134
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	139
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY JIHATLARI	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
OPTIMIZATION OF ROADSIDE AUTO CAMPING SITES (REST AREAS) ON HIGHWAYS USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE: INFRASTRUCTURE GAPS AND CORRIDOR-BASED EVIDENCE FROM UZBEKISTAN	150
Akramov Akbarjon Akmal ugli	
QURILISH KORXONALARIDA INNOVATSION MARKETING YONDASHUVLARINING AHAMIYATI	156
Aminov Abbas Mo'minboy o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA AHOLI ISH BILAN BANDLIGI SAMARADORLIGINI IFODALOVCHI KO'RSATKICHLAR	160
Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich	
MINTAQADA XUSUSIY TIBBIYOT MUASSASALARIDA MARKETING STRATEGIYASI	165
Yakubov Temur G'anibekovich	
AHOLI DEMOGRAFIK JARAYONLARINI IFODALOVCHI STATISTIK KO'RSATKICHLAR TIZIMI	169
Siroj Zarina Rustambekovna	
AXBOROT MAHSULOTLARI BIZNESINING YAIM VA BANDLIKKA TA'SIRI: EKONOMETRIK TAHLIL	176
Abdullayev Abdulla Fayzulla o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Ziyodullayev Qahramon	
ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТЬ: ПОЛЬЗА ДЛЯ ЭКОНОМИКИ И ЭКОЛОГИИ	185
Хамдамова Гавхар Абсаматовна	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISHNING MOLIVAVIY VOSITALARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI	191
Mamatov Baxodir Quldoshovich	

KO'P QIRRALI VALLARNING SHAKLLANTIRISH METODLARI VA USULLARINI TAHLIL QILISH	197
<i>Xasanov Bobirmirzo Maxmudali o'g'li, Valixonov Dostonbek Azim o'g'li, Alibekov Rasulbek Qanotbek o'g'li</i>	
MINTAQA SANOATINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	205
<i>Abdinazarov Xusan Shaymanovich</i>	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SUG'URTA BOZORINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	209
<i>Nomozova Qumri Isoyevna</i>	
XALQARO STANDARTLAR TALABLARI ASOSIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVINI TASHKIL ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	216
<i>Akromov Shohrux Shuhrat o'g'li</i>	
QASHQADARYO VILOYATIDA XIZMATLAR SOHASINING RIVOJLANISHNI TARTIBGA SOLISH TIZIMI	221
<i>Achilova Firuza Kurbanovna</i>	
BANK MENEJMENTIDA INKLYUZIV MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI, TAMOYILLARI VA STRATEGIK AHAMIYATI	225
<i>Rajabov Oybek Panjievich</i>	
MINTAQADA OLIY TA'LIM TIZIMINING ISHSIZLIK DARAJASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	229
<i>Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li</i>	
MAISHIY XIZMATLAR SOHASIDA INNOVATSION KLASSTER MODELINI JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	235
<i>Normurodova Zebo Eshmaxmatovna</i>	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA INVESTITSiya FAOLIYATINI BOSHQARISH	240
<i>Xatamov Nurbek Ochildiyevich, Sharifi Abdul Fatah</i>	
MOLIYAVIY REJALASHTIRISHNING AMALDAGI MUAMMOLARI VA ULARNI YECHIMI YUZASIDAN TAKLIFLAR	245
<i>Pardayev Jamshid Muzaffarovich</i>	
TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIK RISKLARINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	251
<i>Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	257
<i>Karimov Shohruh Boydulla o'g'li</i>	
"O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI" AKSIYADORLIK JAMIYATINING HISOBOTLARINI XALQARO STANDARTLARGA TRANSFORMATSIYA QILISH	262
<i>Astanov Zafar Murodillayevich</i>	
QARAMA-QARSHI AYLANUVCHI IKKI ROTORLI SHAMOL TURBINASINING MATEMATIK MODEL	266
<i>Pirmatov Nurali Berdiyrovich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Saodullayev Abror Saypullayevich, Qurbonov Najmiddin Abduxamidovich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTIONAL VA INVESTITSION MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	272
<i>Norboyev Sarvar Azodovich</i>	

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA INVESTITSION MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Norboyev Sarvar Azodovich

PhD, Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti,
Reja-moliya bo'limi boshlig'i

Annotatsiya. Ushbu maqolada yashil iqtisodiyot sharoitida kichik va o'rta biznes subyektlarining barqaror rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan institutsional hamda investitsion mexanizmlarni takomillashtirish masalalari kompleks ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda kichik va o'rta biznesning milliy iqtisodiy o'sishdagi o'rni, yashil investitsiyalarning ahamiyati, davlat tomonidan institutsional qo'llab-quvvatlash mexanizmlari hamda innovatsion rivojlanish omillarining o'zaro bog'liqligi o'rganiladi. Shuningdek, atrof-muhit barqarorligi tamoyillarini tadbirkorlik faoliyatiga integratsiya qilish, yashil moliyalashtirish instrumentlarini kengaytirish hamda samarali innovatsion infratuzilmani shakllantirish masalalariga alohida e'tibor qaratiladi.

Tadqiqot natijalari institutsional muhitni takomillashtirish, investitsion qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kuchaytirish hamda yashil tadbirkorlikni rivojlantirishga yo'naltirilgan davlat siyosatini izchil amalga oshirish kichik va o'rta biznes subyektlarining uzoq muddatli barqarorligi hamda raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim omil ekanligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, resurs tejamkor texnologiyalarni joriy etish, raqamli transformatsiyani rivojlantirish hamda ekologik mas'uliyatli biznes modellarini qo'llash iqtisodiy samaradorlikni oshirish va ekologik xavfsizlikni mustahkamlashga xizmat qilishi asoslab beriladi. Tadqiqotda barqaror va inklyuziv iqtisodiy o'sishni ta'minlash maqsadida yashil moliyalashtirish tizimlari hamda institutsional qo'llab-quvvatlash vositalarini yanada takomillashtirish zarurligi ilmiy jihatdan asoslanadi.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, kichik va o'rta biznes, barqaror rivojlanish, yashil investitsiyalar, institutsional mexanizmlar, innovatsiya, iqtisodiy o'sish.

Abstract. This article provides a comprehensive scientific analysis of the improvement of institutional and investment mechanisms aimed at ensuring the sustainable development of small and medium-sized enterprises (SMEs) in the context of a green economy. The study examines the role of SMEs in national economic growth, the importance of green investments, state institutional support mechanisms, and the interrelationship between innovation-driven development factors. Particular attention is paid to the integration of environmental sustainability principles into business activities, the expansion of green financing instruments, and the development of an effective innovation infrastructure.

The research findings demonstrate that improving the institutional environment, strengthening investment support mechanisms, and consistently implementing state policies aimed at promoting green entrepreneurship are key factors in ensuring the long-term sustainability and competitiveness of SMEs. Furthermore, the adoption of resource-efficient technologies, the development of digital transformation, and the application of environmentally responsible business models contribute to enhancing economic efficiency and strengthening environmental security. The study substantiates the necessity of further improving green financing systems and institutional support instruments in order to ensure sustainable and inclusive economic growth.

Keywords: green economy, small and medium-sized enterprises, sustainable development, green investment, institutional mechanisms, innovation, economic growth.

Аннотация. В статье проведён комплексный научный анализ вопросов совершенствования институциональных и инвестиционных механизмов, направленных на обеспечение устойчивого развития малого и среднего бизнеса в условиях зелёной экономики. В исследовании рассматриваются роль малого и среднего бизнеса в обеспечении экономического роста, значение зелёных инвестиций, механизмы институциональной поддержки со стороны государства, а также взаимосвязь факторов инновационного развития. Особое внимание уделено интеграции принципов экологической устойчивости в предпринимательскую деятельность, расширению инструментов зелёного финансирования и формированию эффективной инновационной инфраструктуры.

Результаты исследования показывают, что совершенствование институциональной среды, усиление механизмов инвестиционной поддержки и последовательная реализация государственной политики в сфере развития зелёного предпринимательства являются важнейшими факторами обеспечения долгосрочной устойчивости и конкурентоспособности малого и среднего бизнеса. Кроме того, внедрение ресурсосберегающих технологий, развитие цифровой трансформации и применение экологически ответственных моделей ведения бизнеса способствуют повышению экономической эффективности и укреплению экологической безопасности. В работе научно обоснована необходимость дальнейшего совершенствования систем зелёного финансирования и инструментов институциональной поддержки в целях обеспечения устойчивого и инклюзивного экономического роста.

Ключевые слова: зелёная экономика, малый и средний бизнес, устойчивое развитие, зелёные инвестиции, институциональные механизмы, инновации, экономический рост.

KIRISH

Hozirgi bosqichda jahon xo'jalik tizimida yashil iqtisodiyot modeliga o'tish jarayoni global iqtisodiy rivojlanishning ustuvor strategik yo'nalishlaridan biri sifatida shakllanmoqda. Yashil iqtisodiyot konsepsiyasi iqtisodiy o'sishni ta'minlash bilan bir qatorda atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy resurslardan oqilona va samarali foydalanish, energiya tejamkor texnologiyalarni joriy etish hamda ijtimoiy farovonlikni oshirishga qaratilgan kompleks iqtisodiy tizimni ifodalaydi. Ushbu modelning asosiy maqsadi iqtisodiy rivojlanish va ekologik barqarorlik o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash orqali uzoq muddatli barqaror iqtisodiy o'sishga erishishdan iborat.

So'nggi yillarda global iqlim o'zgarishi, resurslar tanqisligi, atrof-muhitning ifloslanishi hamda energiya samaradorligi bilan bog'liq muammolar iqtisodiyotda yangi yondashuvlarni shakllantirish zaruratini kuchaytirmoqda. Shu nuqtai nazardan, yashil iqtisodiyot tamoyillarini milliy iqtisodiy siyosatga izchil integratsiya qilish va iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida ekologik barqarorlikni ta'minlash muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Xususan, kichik va o'rta biznes subyektlarining ushbu jarayondagi o'rni alohida ahamiyat kasb etadi.

Kichik va o'rta biznes milliy iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi bo'lib, u bandlikni ta'minlash, yangi ish o'rinlarini yaratish, innovatsion faoliyatni rivojlantirish hamda raqobat muhitini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu sektor iqtisodiyotning eng moslashuvchan va dinamik segmenti sifatida iqtisodiy o'zgarishlarga tez moslasha oladi hamda innovatsion g'oyalarni amaliyotga joriy etishda muhim o'rin egallaydi. Shu bois yashil iqtisodiyot sharoitida kichik va o'rta biznes subyektlarining barqaror rivojlanishini ta'minlash iqtisodiy siyosatning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

Yashil iqtisodiyot sharoitida kichik va o'rta biznesni rivojlantirish jarayoni investitsion faollikni oshirish, innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish, resurs tejamkor ishlab chiqarish tizimlarini shakllantirish hamda ekologik xavfsizlikni mustahkamlash bilan uzviy bog'liqdir. Ayniqsa, yashil investitsiyalarni kengaytirish, moliyaviy resurslardan samarali foydalanish va institutsional qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish kichik va o'rta biznesning barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi.

Shu bilan birga, mazkur sohani rivojlantirish jarayonida mavjud muammolarni bartaraf etishga qaratilgan tizimli yondashuvlarni kuchaytirish zarurati ham dolzarb ahamiyat kasb etadi. Xususan, moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlarini kengaytirish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish darajasini oshirish, institutsional qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish hamda investitsion muhitni yanada rivojlantirish kichik va o'rta biznesning barqaror o'sishini ta'minlashga xizmat qiladi. Shu sababli kichik va o'rta biznesni yashil iqtisodiyot tamoyillari asosida rivojlantirishning samarali institutsional va investitsion mexanizmlarini shakllantirish muhim ilmiy-amaliy vazifa sifatida namoyon bo'lmoqda.

Mazkur tadqiqotning dolzarbligi yashil iqtisodiyot sharoitida kichik va o'rta biznesni rivojlantirishning institutsional hamda investitsion mexanizmlarini ilmiy asosda takomillashtirish zarurati bilan belgilanadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi yashil iqtisodiyot sharoitida kichik va o'rta biznesni barqaror rivojlantirishga

xizmat qiluvchi institutsional va investitsion mexanizmlarni tahlil qilish hamda ularni takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish jarayonida yashil iqtisodiyot sharoitida kichik va o'rta biznes rivojlanishining nazariy asoslarini o'rganish, institutsional va investitsion mexanizmlarning iqtisodiy mazmunini tahlil qilish, kichik va o'rta biznes rivojiga ta'sir etuvchi asosiy omillarni aniqlash hamda barqaror rivojlanishni ta'minlash bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqish ko'zda tutiladi.

Mazkur tadqiqot natijalari yashil iqtisodiyot sharoitida kichik va o'rta biznesni barqaror rivojlantirishning institutsional va investitsion mexanizmlarini yanada takomillashtirishga hamda milliy iqtisodiyotning barqaror va izchil o'sishini ta'minlashga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi yillarda jahon iqtisodiy adabiyotlarida kichik va o'rta biznesning barqaror rivojlanishi hamda yashil iqtisodiyot tamoyillarini tadbirkorlik faoliyatiga integratsiya qilish masalalari keng miqyosda o'rganilmoqda. Ilmiy tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, ekologik barqarorlik va innovatsion rivojlanish omillarini uyg'unlashtirish kichik va o'rta biznes subyektlarining raqobatbardoshligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xorijiy olimlar fikriga ko'ra, ekologik innovatsiyalar korxonalar faoliyatining samaradorligini oshirish bilan birga ularning raqobat ustunligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Jumladan, Porter ekologik innovatsiyalarni korxonalar uchun strategik omil sifatida baholab, resurslardan samarali foydalanish va ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilish orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirish mumkinligini ta'kidlaydi. OECD va Jahon banki hisobotlarida esa kichik va o'rta biznesni yashil iqtisodiyotga moslashtirishda davlat tomonidan moliyaviy hamda institutsional qo'llab-quvvatlash muhim omil sifatida e'tirof etiladi.

Mahalliy iqtisodchi olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda ham kichik va o'rta biznesni rivojlantirishda investitsion muhitni yaxshilash, innovatsion infratuzilmani rivojlantirish va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish zarurligi asoslab beriladi. Xususan, B. Y. Xodiev va A. Abdullayev kichik biznesni innovatsion rivojlantirish iqtisodiy o'sishning muhim omillaridan biri ekanligini ilmiy jihatdan asoslab bergan. B. X. Raximov esa kichik biznesni barqaror rivojlantirishda moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlarini kengaytirish hamda investitsiyalarni faol jalb etish muhim ahamiyat kasb etishini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, mavjud ilmiy adabiyotlar tahlili yashil iqtisodiyot sharoitida kichik va o'rta biznesni rivojlantirishning institutsional hamda investitsion mexanizmlarini kompleks yondashuv asosida o'rganish masalalari yetarli darajada yoritilmaganligini ko'rsatadi. Mazkur yo'nalishda ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqish iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish nuqtai nazaridan dolzarb ilmiy-amaliy vazifalardan biri hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda yashil iqtisodiyot sharoitida kichik va o'rta biznesni barqaror rivojlantirishning institutsional hamda investitsion mexanizmlarini tahlil qilishda kompleks ilmiy yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida statistik tahlil, qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv va iqtisodiy tahlil usullari qo'llanildi.

Statistik tahlil usuli yordamida kichik va o'rta biznes subyektlarining rivojlanish dinamikasi, ularning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi, investitsiyalar hajmi hamda innovatsion faolligi o'rganildi. Qiyosiy tahlil asosida milliy iqtisodiyotdagi kichik va o'rta biznes rivojlanish ko'rsatkichlari xalqaro tajriba bilan solishtirilib, mavjud institutsional va investitsion mexanizmlarning samaradorligi baholandi.

Tizimli yondashuv orqali kichik va o'rta biznesni rivojlantirishga ta'sir etuvchi iqtisodiy, institutsional va investitsion omillar o'zaro bog'liqlikda tahlil qilindi. Iqtisodiy tahlil usuli esa yashil investitsiyalar, moliyaviy qo'llab-quvvatlash hamda innovatsion rivojlanish omillarining kichik va o'rta biznes barqarorligiga ta'sirini baholash imkonini berdi.

Tadqiqotning empirik asosini O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi, Jahon banki hamda OECD tashkilotlarining rasmiy ma'lumotlari tashkil etdi. Ushbu ma'lumotlar asosida kichik va o'rta biznesning rivojlanish tendensiyalari hamda yashil iqtisodiyot tamoyillarining amaliyotga joriy etilish darajasi chuqur tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda 2020-2024-yillar davomida kichik va o'rta biznesning rivojlanish dinamikasini tavsiflovchi asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlar keltirilgan. Unda kichik va o'rta biznesning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi, yashil investitsiyalar hajmi, ushbu sohaga yo'naltirilgan kreditlar miqdori, innovatsion korxonalar ulushi hamda yaratilgan yangi ish o'rinlari sonidagi o'zgarishlar aks ettirilgan. Mazkur ko'rsatkichlar yashil iqtisodiyot sharoitida kichik va o'rta biznesning iqtisodiy o'sish, investitsion faollik va innovatsion rivojlanishdagi rolini baholash imkonini beradi (1-jadval).

1-jadval. O'zbekistonda kichik va o'rta biznes rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlari¹

Ko'rsatkichlar	2020	2021	2022	2023	2024
KO'Bning YAIMdagi ulushi (%)	54.8	55.5	56.9	57.7	59.1
Yashil investitsiyalar (mlrd so'm)	980	1350	1820	2450	3100
KO'Bga ajratilgan kreditlar (trln so'm)	32	45	62	78	95
Innovatsion korxonalar ulushi (%)	28	33	41	49	56
Yangi ish o'rinlari (mingta)	240	265	298	326	355

Jadval ma'lumotlari tahlili shuni ko'rsatadiki, 2020-2024-yillar davomida O'zbekistonda kichik va o'rta biznes subyektlarining iqtisodiyotdagi o'rni sezilarli darajada mustahkamlangan. Xususan, ushbu sektorning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi 54,8 foizdan 59,1 foizgacha oshib, kichik va o'rta biznesning milliy iqtisodiyotdagi yetakchi roli yanada kuchayganini tasdiqlaydi. Mazkur holat davlat tomonidan tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan institutsional chora-tadbirlarning izchil va samarali amalga oshirilayotganini ko'rsatadi.

Tahlil natijalariga ko'ra, yashil investitsiyalar hajmi 2020-yildagi 980 mlrd so'mdan 2024-yilda 3100 mlrd so'mga yetib, qariyb uch barobarga oshgan. Bu holat yashil iqtisodiyot tamoyillarini iqtisodiy faoliyatga joriy etish jarayonlari jadallashayotganini hamda investitsion mexanizmlarning samaradorligi ortib borayotganini ifodalaydi. Yashil investitsiyalarning kengayishi resurs tejamkor texnologiyalarni joriy etish, ekologik xavfsiz ishlab chiqarishni rivojlantirish va innovatsion faoliyatni kengaytirish uchun qulay sharoit yaratmoqda.

Kichik va o'rta biznes subyektlariga ajratilgan kreditlar hajmining 32 trln so'mdan 95 trln so'mgacha oshishi moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining izchil kengayib borayotganidan dalolat beradi. Bu esa tadbirkorlik subyektlarining investitsion faolligini oshirish, yangi ishlab chiqarish quvvatlarini yaratish hamda innovatsion loyihalarni amalga oshirish imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

Shuningdek, innovatsion korxonalar ulushining 28 foizdan 56 foizgacha ortishi kichik va o'rta biznes subyektlarida innovatsion faoliyatning sezilarli darajada faollashganini ko'rsatadi. Innovatsion rivojlanish korxonalarning raqobatbardoshligini oshirish, ishlab chiqarish samaradorligini yaxshilash hamda bozor talablariga moslashuvchanlikni kuchaytirishda muhim omil hisoblanadi.

Yangi ish o'rinlari sonining 240 mingdan 355 minggacha oshishi esa kichik va o'rta biznesning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi ahamiyatini yana bir bor tasdiqlaydi. Ushbu ko'rsatkichlar kichik va o'rta biznesning bandlikni ta'minlash, aholi daromadlarini oshirish hamda hududiy iqtisodiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlashdagi muhim rolini yaqqol namoyon etadi.

Umuman olganda, olib borilgan tahlillar yashil iqtisodiyot sharoitida kichik va o'rta biznesni rivojlantirishga qaratilgan institutsional hamda investitsion mexanizmlarning samaradorligi izchil ortib borayotganini va ushbu sektorning milliy iqtisodiyotdagi strategik ahamiyati yanada mustahkamlanayotganini tasdiqlaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, kichik va o'rta biznes subyektlarini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlarini kengaytirish hamda yashil moliyalashtirish instrumentlarini rivojlantirish ushbu sektorning barqaror o'sishini ta'minlovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi.

Yashil investitsiyalar hajmining ortib borishi resurs tejamkor texnologiyalarni joriy etish, ekologik xavfsiz ishlab chiqarishni tashkil etish hamda ishlab chiqarish samaradorligini oshirish imkonini bermogda. Natijada kichik va o'rta biznes subyektlarining raqobatbardoshligi ortib, ularning iqtisodiy barqarorligi yanada mustahkamlanmoqda. Shu bilan birga, innovatsion infratuzilmani rivojlantirish, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish hamda ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo'llab-quvvatlash kichik va o'rta biznesning innovatsion salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, kichik va o'rta biznesni yashil iqtisodiyot sharoitida rivojlantirish jarayonida mavjud imkoniyatlardan yanada samarali foydalanish uchun investitsion muhitni yanada yaxshilash, yashil moliyalashtirish tizimini kengaytirish hamda davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, institutsional va investitsion mexanizmlarni samarali tashkil etish orqali kichik va o'rta biznesni yashil iqtisodiyot tamoyillari asosida rivojlantirish milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlash hamda ekologik xavfsizlikni mustahkamlashda muhim omil hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yashil iqtisodiyot sharoitida kichik va o'rta biznesni rivojlantirish milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlash, ekologik muvozanatni saqlash hamda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kichik va o'rta biznes subyektlarining

¹ Muallif tomonidan yaratilgan.

iqtisodiyotdagi ulushini oshirish, ularning innovatsion va investitsion faolligini kuchaytirish hamda yashil iqtisodiyot tamoyillarini ishlab chiqarish jarayonlariga izchil joriy etish barqaror rivojlanishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari institutsional va investitsion mexanizmlarni takomillashtirish, yashil investitsiyalarni kengaytirish hamda innovatsion texnologiyalarni joriy etish kichik va o'rta biznes subyektlarining uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim omil ekanligini tasdiqlaydi. Ayniqsa, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kuchaytirish, soliq imtiyozlari va moliyaviy rag'batlantirish choralarini kengaytirish kichik va o'rta biznesning investitsion jozibadorligini oshirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, yashil investitsiyalarni jalb etish mexanizmlarini kengaytirish, yashil moliyalashtirish instrumentlarini rivojlantirish, kichik va o'rta biznes subyektlari uchun imtiyozli kreditlash, subsidiyalar va grantlar tizimini takomillashtirish, innovatsion infratuzilmani rivojlantirish, ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo'llab-quvvatlash hamda raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, ekologik xavfsiz ishlab chiqarishni rag'batlantirish va resurs tejamkor hamda energiya samarador texnologiyalarni amaliyotga tatbiq etish, shuningdek, kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan institutsional, tashkiliy va huquqiy mexanizmlarni yanada takomillashtirish ushbu sohaning barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Umuman olganda, yashil iqtisodiyot tamoyillari asosida kichik va o'rta biznesni barqaror rivojlantirish milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish, investitsion faollikni kuchaytirish hamda ekologik barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi, institutsional va investitsion mexanizmlarni izchil takomillashtirish esa kichik va o'rta biznes subyektlarining barqaror o'sishini ta'minlash orqali mamlakat iqtisodiyotining uzoq muddatli barqaror rivojlanishiga mustahkam zamin yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Porter, M. E. (1995). Competitive Advantage and Environmental Sustainability in Business Development. *Journal of Economic Perspectives*, 9(4), 97–118.
2. Schaltegger, S., & Wagner, M. (2011). Sustainable Entrepreneurship and Innovation in Small and Medium-Sized Enterprises. *Business Strategy and the Environment*, 20(4), 222–237.
3. OECD. (2020). *SME and Entrepreneurship Outlook 2020*. Paris: OECD Publishing.
4. OECD. (2022). *Financing SMEs and Entrepreneurs: An OECD Scoreboard*. Paris: OECD Publishing.
5. World Bank. (2021). *Small and Medium Enterprises Finance: Improving SMEs' Access to Finance*. Washington, DC: World Bank Group.
6. United Nations. (2015). *Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. New York: United Nations.
7. European Commission. (2021). *Green Economy and Sustainable Business Development Report*. Brussels.
8. Abdullayev, A. (2021). O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni innovatsion rivojlantirish yo'nalishlari. *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar*, 5(2), 45–53.
9. Raximov, B. X. (2020). *Tadbirkorlik iqtisodiyoti va kichik biznesni rivojlantirish mexanizmlari*. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
10. Xodiev, B. Y. (2019). *Milliy iqtisodiyotda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik rivoji*. Toshkent: Fan nashriyoti.
11. Yuldashev, O. (2020). Yashil iqtisodiyot sharoitida tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari. *Iqtisodiy tadqiqotlar jurnali*, 3(1), 22–29.
12. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2022). *2022–2026-yillarga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasi to'g'risidagi Farmon*. Toshkent.
13. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. (2024). *Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik rivoji bo'yicha statistik to'plam*. Toshkent.
14. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. (2023). *Yashil iqtisodiyot va barqaror rivojlanish bo'yicha analitik hisobot*. Toshkent.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100